

تاریخ زبان فارسی ج ۱۲

منصور مہدوی

سرشناسه: مهدوی، منصور
عنوان و نام پدیدآور: تاریخ زبان فارسی ج ۱۲ / نویسنده
منصور مهدوی.
مشخصات نشر: قم: اشراق حکمت، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری: ۱۲ ج.؛ ۱۴×۲۱×۵ س.م.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۴۴۰-۳۱-۸
وضعیت فهرست نویسی: فیپا
موضوع: فارسی - تاریخ
یادداشت: کتابنامه به صورت زیر نویس.
رده بندی کنگره: ۲۶۵۵PIR
رده بندی دیویی: ۴۰/۹
شماره کتابشناسی ملی: ۵۸۴۹۸۹۸



مؤلف: منصور مهدوی
نشر اشراق حکمت
چاپ: بوستان کتاب
تیراژ: ۳۰۰
چاپ اول: ۱۳۹۶
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۴۴۰-۳۱-۸
شابک دوره: ۹۷۸-۶۲۲-۶۴۴۰-۱۹-۶
قیمت: ۳۰۰۰۰ ریال
مرکز پخش: ۰۲۵-۳۷۷۴۶۷۷۰

همه حقوق برای ناشر محفوظ است.

فهرست مطالب

۷	 مقدمه
۱۳	 فصل دوم: ادبیات جهانی
۱۴	 فردوسی
۱۸	 مولوی
۲۱	 سعدی
۲۴	 حافظ
۲۸	 جمع بندی
۳۳	 عکس ها:
۳۹	 منابع
۵۴	 نشریات
۵۷	 نمایه ها

مقدمه

زبان، شناسهٔ فرهنگ است؛ چراکه تجلی گاه فکر، هنر، آیین و رسوم یک ملت و تمدن است. ملت‌ها داشته‌های معنوی و مادی خود را به آشکارترین وجه در زبان خویش نشان می‌ده‌ند؛ همچنین زبان، حلقهٔ ارتباط میان انسان‌ها و ملت‌هاست؛ از این رو، یکی از سریع‌ترین راه‌های تأثیرگذاری و تأثیرپذیری از دیگر ملت‌ها، زبان است؛ از دیگر سو، گسترهٔ یک زبان می‌تواند نشان‌گر قدرت یک فرهنگ باشد؛ چراکه نخستین در خشش‌های زیبایی یک فرهنگ، در زبان خواهد بود.

زبان فارسی، از جملهٔ کهن‌ترین و پرگستره‌ترین زبان‌ها در طول تاریخ بوده است. شاید آن‌چه که در گسترهٔ زبان فارسی مهم‌تر می‌باشد این است که گسترهٔ جهانی این زبان طی قرن‌ها به صورت طبیعی و بدون پشتیبانی دولت مرکزی ایران فراهم شده است؛ چون گاهی در شرایطی که دولت ملی در ایران از میان رفته است، این زبان مرزهای ایران را در نورددیده و به دورترین جاها در آسیا وارد شده و آن‌چنان خوش درخشیده است که پس از قرن‌ها هنوز آثار آن پابرجاست؛ حتی گاه دولت‌هایی که به لحاظ سیاسی در نبرد با دولت مرکزی ایران بوده‌اند، زبان فارسی را در قلمرو خود و حتی در اروپا ترویج کرده‌اند. این امر نشان از دل‌نشین بودن و خوش‌خوانی این زبان و آلب‌ته آثار پرمحتوایی است که در این زبان پدید آمده است. ادیبان، عارفان، فیلسوفان و عالمان دینی در گذر زمان کتاب‌ها و مجموعه‌های پر از نکته‌های جاودانه و انسانی پدید آورده‌اند که هیچ‌گاه گرد زمان بر گرد آن‌ها نمی‌گردد. همین امر در غیاب اقدامات مسئولانه، هنوز به تداوم گسترهٔ زبان و ادبیات فارسی مدد می‌رساند.

زبان فارسی در گستره‌ای از آسیای جنوب شرقی تا قلب اروپا و شمال آفریقا، در طول قرن‌ها نه تنها باعث پیوند ملت‌های مسلمان و بیان ارزش‌های انسانی و الهی شده است، بلکه جریانی از آثار فاخر را پدید آورده که دانشمندان سایر ملت‌ها را شیفته خود کرده است. هنر زبان فارسی این بوده است که از یک سو، با ترویج اسلام پیوند خورده و از دیگری، به دلیل الهی بودن آثار این زبان، واجد گونه‌ای قدسیت می‌باشد. زبان فارسی بر دوش مجاهدان، عارفان و ادیبان به سرزمین‌های دیگر رفته و بر دل مردم نشسته و شخصیت‌های برجسته‌ای را پرورش داده است که آثارشان هنوز در ایران و سایر کشورهای فارسی زبان، واجد اعتبار علمی است.

مسلمانان هر جا رفتند زبان فارسی را ترویج کردند؛ البته این زبان تمدن‌ساز غیرمسلمانان را نیز شیفته خود ساخت. دلبستگی پیروان ادیان دیگر و سایر اقوام به زبان فارسی نشان از هویت جهانی این زبان دارد.

جریان گسترش زبان فارسی در سده‌های گذشته به دلیل مداخله استعمارگران به‌ویژه انگلیس، با موانعی مواجه شده و از رشد طبیعی خود بازمانده است. بسیاری از کشورهایی که زبان فارسی در آن‌ها رایج بود، امروز در اشغال زبان و خط استعمارگران است. مردمانی که تا یکصد سال پیش به زبان فارسی سخن می‌گفته‌اند، امروز به دلیل تغییر خط یا زبان، از زبان فارسی فاصله گرفته‌اند.

طی دو قرن گذشته، قدرت‌های استعماری برای اشغال‌گری و تثبیت قدرت خود، بسیاری از حوزه‌های فرهنگ و تمدن ایرانی و زبان فارسی را جدا کرده‌اند؛ آن‌ها با تحمیل و اجبار، فرهنگ و زبان خود را در آن جاری ساخته و یا دست کم با تغییر خط، ارتباط فرهنگی آن‌ها را با ما قطع کرده‌اند. این یغمای فرهنگ و زبان در گذر زمان از حافظه تاریخی مردم و حتی نخبگان پاک شده است؛ تا جایی که قلمرو زبان فارسی را محدود به مرزهای تحمیلی کنونی یا چند کشور خاص می‌دانیم؛ درحالی که این زبان قدسی قرن‌ها در تعداد پرشماری از کشورهای کنونی آسیا و حتی اروپا رواج داشته است. استعمارگران

پس از اشغال حوزه های دوردست زبان فارسی، به کشورسازی در گستره سرزمینی ایران مبادرت ورزیدند. با پدیدآوردن مرزهای ساختگی، انواع محدودیت ها و محرومیت ها را در کنار ستم های بی شمار به ایرانیان تحمیل کردند. تغییر خط و زبان با فشارها و آزارهای بسیار توأم بوده که مسئولیت فارسی زبانان را دو چندان می کند.

آنان بدین مقدار نیز راضی نبوده و با روش های گوناگون می کوشند در مرزهای کنونی کشور ایران، فرهنگ ایرانی و زبان فارسی را به چالش بکشند؛ به طوری که ایرانیان در سرزمین خود، فرهنگ و زبان بیگانه را دارای وجهت و ارزش بدانند. چنان که استعمارگران می کوشند در جهان اسلام، مسلمانان بیش از فرهنگ خود به فرهنگ غرب متمایل باشند. این پدیده شاید مهم ترین چالش فکری جهان اسلام و ایران باشد. آیت الله یحیی انصاری شیرازی رحمته الله علیه به نقل از علامه ابوالحسن شعرانی رحمته الله علیه می گفت: هجوم غرب به جه ان اسلام از حمله مغول سخت تر است؛ چون در حمله مغول، با آن که مغولان مسلمانان را کشتند، ولی برتری فکری با مسلمانان بود؛ اما در سلطه غرب، آن ها بر ما تفوق فکری دارند. از این رو، در زمانه ای که غریبان و عده ای غرب گرا، فرهنگ و تمدن ایرانی

را کوچک می شمارند و از ما می خواهند به فرهنگ پسر و صدا و پوچ جهانی پیوندیم، اقدام برای نشان دادن بخشی از عظمت فرهنگ و تمدن ایران ضرورت دارد. باید روحیه اعتماد به نفس و شکوه میهنی خود را بازیابیم و توانمندی های گذشته خود را به دست آوریم. انقلاب اسلامی و پیروزی های بعد از آن از جمله مهم ترین عوامل امیدبخش به ملت ایران و ایرانیان هستند، ولی هنوز راه بسیاری در پیش است. دولتمردان و مردم به طور طبیعی باید در زمینه های فرهنگی و سیاسی برنامه ای مشخص برای دهه های آینده داشته باشند، در این کتاب پیشنهادهای روشنی در این باب مطرح شده است.

افزون بر این، تقویت هویت بومی و منطقه ای جهان اسلام، جنوب و جنوب غرب آسیا، بهترین راهبرد برای بسط هویت مستقلی است که مردم ایران از برکت انقلاب اسلامی پیدا کرده اند.

کتاب حاضر برای نخستین بار گستره زبان و ادب فارسی در هند، چین، اروپا و... را به طور کامل با تکیه بر منابع معتبر تاریخی و ادبی روایت می کند . این کتاب با نشان دادن گستره زبان فارسی و فرهنگ ایرانی، یکی از هزاران دلیل غنا و عظمت فرهنگ و تمدن ایران را به همگان اثبات می کند . در این کتاب کوشیده ام نسل امروز و آینده را نسبت به قوت و قدرت زبان فارسی و فرهنگ ایرانی آشنا سازم، و آنان را بر پاره پاره شدن گستره سرزمین و قلمرو زبان فارسی هوشیار سازم، و امید دارم آنان برای احیای سیادت زبان و فرهنگ خود و ستاندن میراث پدران خویش اقدام کنند.

قم المقدسه

منصور مهدوی

۱۳۹۵ آذر ۲۰